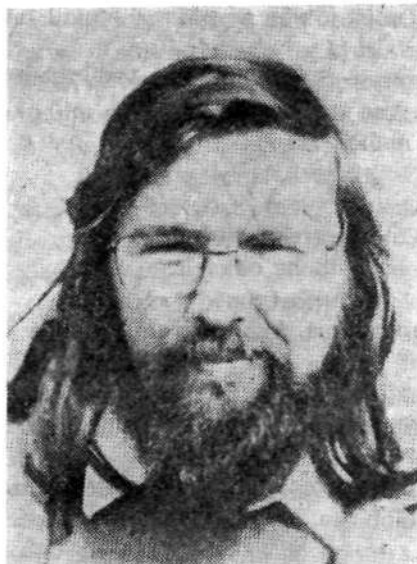

TUJE PESMI V SLOVENSKI BESEDI

Ureja Janez Menart

STIHI WILLIAMA BLAKA

Prevedel in uvodne besede napisal Miha Avanzo

Nedolgo tega je poteklo sto petdeset let, kar je umrl sloveči angleški pesnik, slikar in bakrorezec William Blake (1757—1827). Umrl pa je ubog in nepriznan, kajti le malo je takih velikih pesnikov, za katere bi bili njihovi sodobniki tako gluhi in pred katerih pesništvom bi si tako krčevito zatiskali ušesa. Tako so njegova dela skoraj sto let pozabljena in prezrta čemela pod prahom časa. Šele naše stoletje je v njem

začelo spoznavati njegov pravi pomen, tako da so simbolisti, nadrealisti in celo beatniški pesniki drug za drugim odkrivali v njem svoje elemente in si jih prillaščali.

Vizionarstvo, poznavanje in uporabljanje najrazličnejših mističnih in okultnih naukov (kabala, neoplatonizem, druidizem) in fantastičnost so veliko prispevali, da ga je puritanska Anglija druge polovice osemnajstega stoletja, vsa prežeta s prosvetlenskimi idejami in racionalizmom, razglasila za norega. Ta sloves se ga je držal vse do konca.

Svojo dvojno usmrnitev — slikarstvo in pesništvo — je združil v posebnem postopku, ki ga je sam imenoval »iluminativni tisk«. Vsako stran knjige, tekst in ilustracijo, je vrezal v bakreno ploščo, to odtisnil na papir in pobarval z vodenimi barvami ter na ta način dosegel čudovito sozvočje slike in besede. Vse njegove pesnitve so nastale na ta način in tako eden največjih angleških pesnikov ni v vsem življenju izdal niti ene same klasične knjige.

Blake je ustvaril obširen opus: od kratkih pesmi (Pesmi nedolžnosti in izkustva), pesnitev (Evropa, Amerika, Knjiga o Losu, Knjiga o Thel), filozofskih razmišljanj (Poroka Nebes in Pekla) do »preroških knjig« — himničnih epov Milton in Jeruzalem, ki skupaj obsegata več kot tisoč verzov.

V njih si je izdelal svoj lastni veliki mit, neznanski sistem simbolov in alegorij, da je lahko na ta način izrazil vse človeške strasti, borbo med razumom in domišljijo ter večno človeško uporništvu. Pomiritev in razrešitev globoke razklanosti zemlje in neba, človeka in boga, telesa in duše je videl v obči ustvarjalni imaginaciji, saj je bil prepričan, da je domišljija večni svet, ki mu je resnični izkustveni svet le blede senca.

Obširen izbor Blakovih pesmi in pesnitev bo izšel pri Mladinski knjigi.

PASTIR Povesod Pastirja spremlja sreča!
Od jutra pa vse do noči
za čredo ovc presrečen stopa,
z veseljem polni svoje dni.

Nedolžno jagnje nežno kliče,
ovčica mu odgovori,
vsa čreda se spokojno pase,
saj ve: pastir nad njo bedi.

SNEŽINKA V bel zimski dan odidem sam,
da se s snežinko poigram:
na dlani mehki se stopi,
a zimi to zločin se zdi.

LILIJA Vrtnica se s trnjem brani,
z rogom ovca mir ohrani,
lilija pa bela, v ljubezni je vesela,
ne rog ne trn nista ji lepote vzela.

MAR NI Mar ni jutranja sreča slajša
JUTRANJA od radosti noči?
SREČA SLAJŠA In mar zares mladost prešerna
sramuje se luči?

Naj stárost in bolezen tiho
vrt ropata v temí!
Podnevi sad obral bo, v komer
mladosti žar gori.

O, SONČNICA O, Sončnica od časa strta,
 ki Sonca zlati hod poznaš,
 in iščeš tisti nébes vrta,
 kjer potnik svojo pot končaš:

kjer Deva v prt snega zavita
 in Fant uvel ves od strasti,
 iz tëme groba hrepenita
 tja, kamor sončnica želi.

KRISTALNA V divjini, kjer sem se igral,
 SOBICA ujela me je deklica;
 in v svojo me je izbico
 zaprla s ključem iz zlata.

Ta sobica od biserov,
 zlata, kristala se iskri;
 in notri se razpre mi v svet
 mehkobne mesečne noči.

In druga Anglija je tam
 in drugi London, drugi Tower
 in drugo Temzo vidim zdaj
 in drugi krasni Surrey Bower.

In druga ljubka deklica,
 prosojna, nežna, jarka vsa,
 trikrat se v sebi ponovi —
 sladkost mi v srcu vztrepeta!

* * *

O, ta nasmeh! Trikraten smeh
 napolni me, da zagorim;
 ko sklonim nadnjo se v poljub,
 trikratno ga nazaj dobim.

Objeti stas želim si njen,
 srčno razvnet, plamtečih rok,
 a sobico le razdrobim:
 in spet sem jokajoč otrok —

ponovno se topim v solzah,
nad mano v joku ženska bdi,
vso svojo bol in vse gorje
potožim v veter, ki beži.

VRT LJUBEZNI Odšel sem v ljubezenski vrt
in ves presenečen obstal;
Kapelica zdaj stoji tam,
kjer sem včasih se v travi igral.

In vrata zapira zapah,
»Ne smeš« na njih piše mračnó,
zato stopim dalje na vrt,
kjer rož je bilo sto in sto.

Tam vrt je prepoln grobov,
nagrobniki mrko čeme;
duhovniki črni s krvjo
radósti, strasti mi duše.

PRST
IN KAMEN »Ljubezen zase nič ni mar
in zase nič je ne skrbí,
veselje daje drugim v dar,
Peklu navkljub Nebo gradi.«

To reče grudica Prsti,
ki čreda jo je zmlela v prah,
a Kamen ji odgovori,
prikrit v potokovih vodah:

»Ljubezen sebe le pozna,
vsem drugim vzeti mir želi,
po drugih njena slast hlasta,
Nebu navkljub Pekel gradi.«

SLUTNJA
NEDOLŽNOSTI V Zrnu peska videti cel Svet
in Nebo v Cvetlici na poljani,
Večni čas imeti v hip ujet
in Neskončnost obdržati v dlani.

LE SMEJTA SE, Le smejta se, Voltaire, Rousseau!
 VOLTAIRE, Zaman je vajin direndaj!
 ROUSSEAU V veter pesek mečeta,
 a ta odpihne ga nazaj.

Vsak prahec se ziskrí v dragulj,
 ki v božjih žarkih se blešči;
 nazaj s stezá odbija se,
 oko poroga oslepi.

Atomi Demokritovi
 in delci Newtonove lučí
 peščena zrnca so le
 na koncu Izraelove poti.

JERUZALEM Mar na zelene Anglije goré
 so noge te nekdáj stopile?
 In Anglije prijetne trate res
 so Jagnje Božje opazile?

Mar lesketal se Božji je Obraz
 v oblačnih gričih tam v davnini?
 Je stal Jeruzalem kdaj tu, kjer zdaj
 so mračni Satanovi mlini?

Daj Lok mi iz plamtečega zlata!
 Daj mi Puščice hrepenenja!
 Daj Kopje mi: Oblaki proč z neba!
 Daj Voz ognjenega žarenja!

Ne bo zamrl v meni Dušni boj
 in meč v rokah ne bo mi spal,
 dokler na Anglije prijaznih tleh
 Jeruzalem ne bo spet stal.